

RTU studiju kurss "Kinezioloģijas pamati logopēdijā"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0122
Nosaukums	Kinezioloģijas pamati logopēdijā
Studiju kursa statuss programmā	Brīvās izvēles
Atbildīgais mācītbspēks	Agnese Krētaine - Nozares speciālists (doktorants)
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss "Kinezioloģijas pamati logopēdijā" sniedz teorētiskās un praktiskās zināšanas par kinezioloģijas disciplinām, terminoloģiju un pielietojumu kustību un funkciju analīzē logopēdijas kontekstā. Studenti apgūs cilvēka kustību un ķermeņa pozas kontroles mehānismus, funkcionālo anatomiju, kā arī nervu un skeleta-muskuļu sistēmu saskaņoto darbību kustībās un ķermeņa pozu noturēšanā. Īpašs uzsvars tiks likts uz orofaciālā kompleksa un elpošanas sistēmas kinezioloģiju, to mijiedarbību runas, ēšanas un elpošanas funkciju nodrošināšanā. Tiks aplūkoti galvenie cilvēka kustību attīstības principi un motorās kontroles līmeņi, kā arī to pielietojums orofaringeālo traucējumu profilaksē un terapijā dažādos vecuma posmos. Kursa saturs ietver rumpja kinezioloģiju, kustību apjomus, muskulatūru, kustību virzienus, normas un novirzes, kas saistītas ar logopēda kompetences jomu. Studenti apgūs arī stājas, pamata kustību un objektu kontroles prasmju attīstību. Studiju kursā galvenais akcents tiek likts uz funkcionālās anatomijas nozīmi runas un ēšanas funkciju nodrošināšanā un praktisko prasmju apguvi. Studiju kursa saturs ir izstrādāts, balstoties uz aktuālajām logopēda profesijas standarta prasībām, nodrošinot nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences orofaringeālo traucējumu risināšanā dažādām vecuma grupām
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: Studiju kursa mērķis ir nodrošināt studentiem zināšanas un prasmes kinezioloģijas pamatos logopēdijā, tostarp pamata terminoloģijā, rumpja, ekstremitāšu, orofaciālā kompleksa un elpošanas sistēmas kinezioloģijā. Studenti apgūs cilvēka kustību attīstības un motorās kontroles principus un to pielietojumu orofaringeālo traucējumu identificēšanā un korekcijā dažādos vecumposmos. 1. Izprot kinezioloģijas pamatjēdzienus un terminoloģiju, kā arī to pielietojumu logopēdijā. 2. Analizē rumpja, ekstremitāšu, orofaciālā kompleksa un elpošanas sistēmas kinezioloģiskos aspektus, izvērtējot to lomu runas, ēšanas un elpošanas funkcijās. 3. Izskaidro cilvēka kustību attīstības un motorās kontroles principus, kā arī raksturīgās izmaiņas dažādos vecumposmos. 4. Praktiski pielieto kinezioloģijas principus, izvērtējot un analizējot orofaringeālos traucējumus logopēdijas praksē. 5. Prot izmantot kinezioloģijas zināšanas, veicot funkcionālo novērtēšanu un plānojot korekcijas stratēģijas logopēdiskajā darbā. 6. Kompetence integrēt kinezioloģijas principus individuālajā un grupu terapijā, nodrošinot efektīvu pieeju korekcijai un profilaksei dažādos vecuma posmos.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studiju kursa "Kinezioloģijas pamati logopēdijā" patstāvīgais darbs ir vērsts uz studējošo teorētisko zināšanu nostiprināšanu un praktisko prasmju attīstīšanu, lai veicinātu kinezioloģijas principu izpratni un to pielietojumu logopēdijā. Patstāvīgais darbs tiek organizēts, kombinējot teorētiskās analīzes, praktiskās novērošanas un pašrefleksijas metodes. Patstāvīgā darba uzdevumi: 1. Diskusijas un refleksija – Studenti sniedz atgriezenisko saiti par katras lekcijas saturu, piedaloties diskusijās un pārrunās, kas balstās uz uzdevumiem par katras nodarbības tēmu. Tas palīdz padziļināti izprast apgūto materiālu un sasaistīt to ar praktisko darbību. 2. Prezentācijas sagatavošana un demonstrācija – Studenti izstrādā prezentāciju par orofaciālās muskulatūras izvērtēšanas principiem, traucējumu identificēšanu un korekcijas metodiku, kā arī praktiski demonstrē šīs prasmes. 3. Zinātniskās literatūras analīze – Katrs students sagatavo un prezentē pārskatu par zinātnisku publikāciju, kas pēta orofaringeālo traucējumu saistību ar runas, ēšanas un dalības funkcijām kinezioloģijas jomas ietvarā. Šī aktivitāte veicina kritisko domāšanu un spēju izmantot jaunākos pētījumus logopēdiskajā praksē. 4. Novērošana un novērtēšana – Studenti veic orofaringeālo traucējumu, elpošanas sistēmas un pamata kustību prasmju novērošanu un novērtēšanu reālās vai simulētās situācijās, lai attīstītu diagnostikas prasmes. 5. Praktiskās iemaņas korekcijas paņēmienos – Studenti piedalās praktiskās nodarbībās, kurās pilnveido novērošanas un novērtēšanas prasmes, kā arī apgūst korekcijas stratēģijas, izmantojot kinezioloģijas principus logopēdiskajā darbā. Patstāvīgā darba organizācija veicina studentu aktīvu iesaisti mācību procesā, sekmējot teorētisko zināšanu pielietojumu praksē un attīstot profesionālās kompetences logopēdijā

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Lippert, L. S. (2022). Clinical Kinesiology and Anatomy (7th ed.). F.A. Davis Company. 2. Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2012). Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults (7th ed.). McGraw-Hill. 3. Magill, R. A., & Anderson, D. I. (2020). Motor control and learning: A behavioral emphasis (12th ed.). McGraw-Hill Education. 4. Krasnow, D. H., & Wilmerding, M. V. (2015). Motor Learning and Control for Dance: Principles and Practices for Performers and Teachers. Human Kinetics. Papildu / Additional: 1. Taylor, M. (2018). Embodiment the Skeleton: A Guide for Conscious Movement. Handspring Publishing. 2. Houglum, P. A., & Bertoti, D. B. (2012). Brunnstrom's Clinical Kinesiology (6th ed.). F.A. Davis Company. 3. Logopēda profesijas standarts, (2020), Skatīt: PS-136.pdf Interneta resursi/Internet resources: Studējošiem pieejams vairākas zinātnisko publikāciju datubāzes – EBSCO, Letonika, ScienceDirect, SCOPUS, Web of Science un Cambridge Journals Online u.c., SportDiscus with Full Text (EBSCO) datubāze
Nepieciešamās priekšzināšanas	Anatomija

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienē studijas		Nepilna laika neklātienē studijas	
	Kontakts stundas	Patstāv. darbs	Kontakts stundas	Patstāv. darbs
1. tēma: Kinezioloģijas priekšmets, tā loma logopēdijā, mācību procesa norisē, mācību satura veidošanā Šī tēma iepazīstina studentus ar kinezioloģijas nozīmi logopēdijā, tās pamatprincipiem un saistību ar funkcionālo anatomiju. 1. lekcija: Kinezioloģijas pamati un kustību balsta sistēma Šajā lekcijā studenti iepazīs: Kinezioloģijas disciplīnas, pamatvirzienus un to pielietojumu logopēdijā. Funkcionālo anatomiju un tās nozīmi cilvēka kustību un pozu kontroles analizē. Kustību balsta sistēmas kinezioloģiju: cilvēka skeleta, kaulu un locītavu kustību principus. 2. lekcija: Muskulatūras kinezioloģija un tās loma logopēdijā. Šajā lekcijā studenti apgūs: Muskuļu funkcijas un to darba režīmus: ekscentrisko, koncentrisko un izometrisko darbu. Posturālo un fāzisko muskulatūru un to nozīmi cilvēka stājas, kustību un runas funkcijās.	8	8	4	10
2. Tēma: Rumpja kinezioloģija Šajā tēmā studenti iepazīs rumpja muskulatūras uzbūvi, tās lomu kustību un stājas kontrolē, kā arī kustību virzienus un apjomus. 3. lekcija: Muskulatūra, kustību virzieni, apjomi, muskuļu funkcionālā spēka pārbaude Šajā lekcijā studenti apgūs: Rumpja muskulatūras uzbūvi un funkcijas. Galvenos kustību virzienus un kustību apjomus. Muskuļu funkcionālās spējas novērtēšanas metodes, kas tiek pielietotas, analizējot stāju, kustību kontroli un orofaciālās funkcijas. Patstāvīgā darba uzdevumi: Rumpja muskulatūras novērtēšana – studenti analizēs un praktiski novērtēs rumpja muskuļu darbu un kustību apjomus, izmantojot kinezioloģijas metodes.	4	4	2	8
3. tēma: Cilvēka stāja un ķermeņa poza – to funkcionalitāte un traucējumi Šajā tēmā studenti iegūs padziļinātu izpratni par cilvēka stājas un ķermeņa pozas nozīmi kustību funkcionalitātē. Tiks apskatīti stājas attīstības posmi dažādos vecumposmos, ķermeņa pozas maiņas mehānismi, kā arī iespējamie stājas traucējumi un to ietekme uz kustību un ķermeņa balansa sistēmām. 4. lekcija: Cilvēka stāja un ķermeņa poza – attīstība un traucējumi Šajā lekcijā studenti apgūs: Cilvēka stājas attīstību dažādos vecuma posmos un tās ietekmējošos faktorus. Muskulatūras disbalansa lomu stājas un ķermeņa pozas traucējumos. Stājas un ķermeņa pozas nozīmi logopēdiskajā praksē, īpaši saistībā ar elpošanu, balss veidošanu un ēšanas funkcijām. Patstāvīgā darba uzdevumi: Stājas aprakstīšana sagitālajā un frontālajā plaknē – studenti analizēs un aprakstīs dažādu cilvēku stājas tipus.	4	10	2	14
4. tēma: Orofaciālā kompleksa kinezioloģija Šajā tēmā studenti iegūs padziļinātu izpratni par orofaciālā kompleksa muskulatūras darbību, tās lomu runas, ēšanas un elpošanas funkcijās. Tiks analizētas dažādas muskuļu grupas, to kustību virzieni, iespējamie traucējumi. 5. lekcija: Sejas un mīmikas muskulatūra, košanas muskulatūra un vaigu mehānisms Šajā lekcijā studenti apgūs: Sejas un mīmikas, košanas muskulatūras funkcijas. To lomu košļāšanā un artikulācijā. Praktiskais darbs: 1. Sejas un mīmikas muskuļu darbības novērtēšana, kustību analīze un problēmu identificēšana. 2. Prakse, vingrinājumu pielietošana. 6. lekcija: Virsmēles kaula un zemmēles kaula muskulatūra, mēles un rīšanas muskulatūra, kakla muskulatūra Šajā lekcijā studenti apgūs: Virsmēles un zemmēles kaula muskulatūras uzbūvi un to ietekmi uz rīšanas un runas funkcijām.	8	14	4	16

5. tēma: Elpošanas sistēmas kinezioloģija un tās darbība runas un ēšanas funkciju laikā Šajā tēmā studenti iegūs izpratni par elpošanas sistēmas kinezioloģiju, tās nozīmi runas un ēšanas funkcijās, kā arī elpošanas mehānisma saistību ar ķermeņa pozu un orofaciālo kompleksu. Tiks apskatīti elpošanas kustību biomehāniskie principi, elpošanas muskulatūras funkcijas un elpošanas režīmu ietekme uz fonācijas, artikulācijas un rīšanas procesiem. 7. lekcija: Elpošanas sistēmas kinezioloģija un tās nozīme runā un ēšanā Šajā lekcijā studenti apgūs: Elpošanas sistēmas kinezioloģiju – diafragmas, starpribu un palīgmuskulatūras darbību dažādos elpošanas režīmos. Elpošanas biomehāniku – krūškurvja un vēdera dobuma kustību saskaņotību ieelpas un izelpas laikā. Elpošanas un ķermeņa pozas mijiedarbību – kā dažādas ķermeņa pozas (stāvus, sēdus, guļus) ietekmē elpošanas funkciju un muskulatūras aktivizāciju.	4	8	2	10
6. tēma: Cilvēka kustību attīstība, motorā kontrole un pamata kustību prasmes, to nozīme logopēdijas praksē. 8. lekcija: Motorās attīstības posmi, kustību kontroles mehānismi un to nozīme logopēdijā - Cilvēka kustību attīstības posmi. Motorās attīstības un kustību kontroles līmeņi: refleksu, automātisko un mērķtiecīgo kustību attīstība. Pamata kustību prasmes (posturālā kontrole, lokomocijas, objekta kontroles prasmes). Kustību attīstības un motorās kontroles traucējumu atpazīšana logopēdiskajā praksē. Patstāvīgā darba uzdevumi: Motorās attīstības analīze un tās saistība ar logopēdiskajiem traucējumiem: Izvērtēt kāda vecuma posma bērna kustību attīstības līmeni, analizēt tā ietekmi uz runas, ēšanas un elpošanas funkcijām.	4	8	2	10
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Izprot kinezioloģijas pamatprincipus, tās nozīmi logopēdijas jomā un cilvēka kustību attīstības likumsakarības. 2. Pārzina rumpja, ekstremitāšu, orofaciālā kompleksa un elpošanas sistēmas muskulatūras uzbūvi, funkcijas un kustību biomehāniku. 3. Izprot kustību attīstību un motorās kontroles līmeņus, pamata kustību prasmes un to saistību ar runas, ēšanas un elpošanas funkcijām. 4. Identificē kinezioloģisko traucējumu ietekmi uz orofaringeālo sistēmu un izvērtē korekcijas iespējas.	1. Mērķtiecīga aktivitāte lekcijās un praktiskajās nodarbībās, pašrefleksija. 2. Starppārbaudījumi – patstāvīgā darba prezentācija.
Prasmes: 1. Pielieto kinezioloģijas principus kustību un funkciju analīzē, novērtējot ķermeņa un orofaciālā kompleksa biomehāniku. 2. Veic orofaciālās muskulatūras un elpošanas sistēmas funkcionālu novērtējumu, identificējot iespējamās novirzes. 3. Analizē un pielāgo kustību korekcijas paņēmienus dažādu logopēdisko traucējumu gadījumos. 4. Izvēlas un demonstrē piemērotus vingrinājumus orofaringeālo traucējumu korekcijai dažādās vecuma grupās. 5. Pielieto kustību motorās kontroles un pamata kustību prasmju novērtējumu saistībā ar runas, ēšanas un elpošanas funkcijām. 6. Izmanto zinātnisko literatūru un pierādījumus balstītus risinājumus kinezioloģijas pielietošanā logopēdijā.	1. Mērķtiecīga aktivitāte lekcijās un praktiskajās nodarbībās, pašrefleksija. 2. Starppārbaudījumi – patstāvīgā darba prezentācija.
Kompetence: 1. Patstāvīgi izvērtē un pielieto kinezioloģijas principus logopēdiskajā praksē, pielāgojot tos individuālām klienta vajadzībām. 2. Integre motorās attīstības un kustību kontroles principus orofaringeālo traucējumu prevencijā un korekcijā. 3. Sadarbojas multidisciplinārā komandā, izprotot kinezioloģijas nozīmi runas un ēšanas traucējumu korekcijā un veicot efektīvu korekcijas plānošanu.	1. Mērķtiecīga aktivitāte lekcijās un praktiskajās nodarbībās, pašrefleksija. 2. Starppārbaudījumi – patstāvīga darba prezentācija. Eksāmens: Teorētiskā un praktiskā daļa. Praktiskā: Demonstrēt orofaciālā kompleksa muskulatūras funkciju izvērtēšanu un ķermeņa pozas korekciju. Teorētiskā: Tests par studiju kursā iekļautajām tēmām.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Mērķtiecīga aktivitāte lekcijās un praktiskajās nodarbībās	30
Starppārbaudījumi – patstāvīga darba prezentācija	30
Eksāmens ar teorētisko un praktisko daļu	40
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi			Brīvās izvēles pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*			*	